

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
Харківського національного університету
мистецтв імені І.П. Котляревського
Протокол № 1 від 31 серпня 2021

Введено в дію наказом
від 01 вересня 2021 № 134-«З»

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
ХАРКІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

ХАРКІВ - 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

- 1.1. Положення регулює організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського (далі Університет) і визначає освітній процес як систему науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованих на розвиток особистості шляхом формування та застосування її компетентностей.
- 1.2. У Положенні терміни вживаються у значеннях, визначених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» законодавства України, нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, а також на підставі Статуту й нормативної бази Університету.
- 1.3. Мова навчання в Університеті – державна.
- 1.4. Університет є закладом вищої освіти – окремим видом установи, яка є юридичною особою та діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, творчу, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їх інтересів і здібностей.
- 1.5. Організація освітнього процесу в Університеті базується на нормативно-правових актах, зокрема: Конституції України, Законах України «Про вищу освіту», Постановах Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності» та інших актах законодавства у сфері освіти і науки, стандартах вищої освіти, Статуті Університету, внутрішніх Положеннях тощо.
- 1.6. Мета освітнього процесу в Університеті – підготовка конкурентоспроможних фахівців, забезпечення розвитку та набуття ними необхідних загальних та спеціальних (фахових) компетентностей відповідно до рівнів Національної рамки кваліфікацій (далі – НРК), а також можливостей для особистісного розвитку.
- 1.7. Університет дотримується принципу студентоцентрованого навчання – підхід до організації освітнього процесу, що передбачає: заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу; створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії; побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу.
- 1.8. Компетентності, яких набуває здобувач вищої освіти в Університеті – це здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації

знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей.

- 1.9. Освітня діяльність Університету – це діяльність, яка спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу.
- 1.10. Освітній процес в Університеті – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться в Університеті через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь, навичок, компетентностей, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.
- 1.11. Освітній процес в Університеті відбувається з дотриманням Положення «Про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти у Харківському національному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського».
- 1.12. Освітній процес органічно об'єднує навчальний, науковий, творчий, виховний процеси та базується на принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, інших громадських та релігійних організацій з дотриманням принципів багаторівневості та багатоступеневої системи вищої освіти.
- 1.13. Освітній процес в Університеті організовується з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, вдосконалення творчих здібностей, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки.
- 1.14. Освітній процес в Університеті базується на принципах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) – це система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти.
- 1.15. Здобувачі вищої освіти в Університеті – це особи, які навчаються в Університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.
- 1.16. Кваліфікація здобувачів вищої освіти в Університеті – це офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли заклад вищої освіти встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.
- 1.17. Освітній процес в Університеті формується на принципах активізації мобільності здобувачів освіти і науково-педагогічних кадрів; підготовки молоді до активного життя в демократичному суспільстві,

закладення основ для реалізації їх професійної кар'єри й особистісного розвитку.

- 1.18. В Університеті підготовка фахівців здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, освітньо-творчими програмами.
- 1.19. Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної кваліфікації (кваліфікацій).

2. ЗМІСТ ОСВІТИ

- 2.1. Університет забезпечує змістовне наповнення освітнього процесу
- 2.2. Зміст освіти – це науково обґрунтована система дидактично та методично оформленого навчального матеріалу для різних ступенів вищої освіти. Зміст освіти визначається освітньо-професійною, освітньо-науковою, освітньо-творчою програмами підготовки, структурно-логічною схемою підготовки, навчальними програмами дисциплін тощо.
- 2.3. Освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова, освітньо-творча) програма – це система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання, якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.
- 2.4. Структурно-логічна схема підготовки – це наукове і методичне обґрунтування процесу реалізації освітньої програми підготовки.
- 2.5. Зміст освіти в Університеті складається з нормативної та вибіркової частин.
- 2.6. Університет дотримується принципу автономії закладу вищої освіти – самостійності, незалежності та відповідальності закладу вищої освіти у прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених цим Законом України «Про вищу освіту».
- 2.7. Університет дотримується принципу академічної доброчесності – сукупності етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої)

- діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.
- 2.8. Результатами навчання здобувачів в Університеті є знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів.
  - 2.9. Університет забезпечує академічну свободу учасників освітнього простору – їх самостійність і незалежність під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, творчої, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням законодавчо-встановлених обмежень.

3. РІВНІ ТА СТУПЕНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- 3.1. Підготовка здобувачів в Університеті здійснюється на таких ступенях та рівнях освіти: перший (бакалаврський) рівень; другий (магістерський) рівень; третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий) рівень; науковий рівень.
- 3.2. Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування складних спеціалізованих задач у певній галузі професійної діяльності.
- 3.3. Другий (магістерський) рівень вищої освіти передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності до розв'язування задач дослідницького та/або інноваційного характеру у певній галузі професійної діяльності.
- 3.4. Третій (освітньо-науковий / освітньо-творчий) рівень передбачає набуття здобувачами вищої освіти здатності розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності.
- 3.5. Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
- 3.6. Освітньо-творчий рівень вищої освіти передбачає оволодіння методологією мистецької та мистецько-педагогічної діяльності, здійснення самостійного творчого мистецького проекту, здобуття практичних навичок продукування нових ідей і розв'язання теоретичних та практичних проблем у творчій мистецькій сфері.

- 3.7. Науковий рівень вищої освіти передбачає здатність особи визначати та розв'язувати соціально значущі системні проблеми у певній галузі діяльності, які є ключовими для забезпечення сталого розвитку та вимагають створення нових системоутворювальних знань і прогресивних технологій.
- 3.8. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання здобувачем відповідної освітньої програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.
- 3.9. Ступенями вищої освіти є: бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор мистецтва, доктор наук.
- 3.10. Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 240 кредитів ЄКТС. Особа має право здобувати ступінь бакалавра на основі повної загальної середньої освіти.
- 3.11. Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується Університетом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків. Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра, спеціаліста, магістра.
- 3.12. Доктор філософії – це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді. Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі. Особи, які професійно здійснюють наукову або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.

- 3.13. Доктор мистецтва – це освітньо-творчий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Особа має право здобувати ступінь доктора мистецтва у творчій аспірантурі. Першим етапом здобуття ступеня доктора мистецтва може бути асистентура-стажування, яка є формою підготовки мистецьких виконавських кадрів вищої кваліфікації. Ступінь доктора мистецтва присуджується спеціалізованою радою з присудження ступеня доктора мистецтва закладу вищої освіти мистецького спрямування за результатом успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-творчої програми та публічного захисту творчого мистецького проекту. Нормативний строк підготовки доктора мистецтва у творчій аспірантурі становить три роки. Обсяг освітньої складової освітньо-творчої програми підготовки доктора мистецтва становить 30-60 кредитів ЄКТС, асистентів-стажистів – 10-20 кредитів ЄКТС.
- 3.14. Доктор наук – науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

4. ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- 4.1. Навчання здобувачів в Університеті здійснюється за основними формами здобуття вищої освіти.
- 4.2. Основними формами здобуття вищої освіти в Університеті є: інституційна (очна (денна), заочна), дуальна.
- 4.3. Терміни навчання за відповідними формами здобуття вищої освіти визначаються можливостями виконання кожної з програм підготовки фахівців певного освітнього рівня.
- 4.4. Особа має право здобувати вищу освіту в різних формах або поєднувати їх.
- 4.5. Очна (денна) форма здобуття вищої освіти – це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять та практичної підготовки не менше 30 тижнів упродовж навчального року.
- 4.6. Заочна форма здобуття вищої освіти – це спосіб організації навчання здобувачів вищої освіти шляхом поєднання навчальних занять і контрольних заходів під час короткочасних сесій та самостійного оволодіння освітньою програмою в період між ними. Тривалість періоду між навчальними заняттями та контрольними заходами не може бути меншою, ніж один місяць.

- 4.7. Дуальна форма здобуття вищої освіти – це спосіб здобуття освіти здобувачами денної форми, що передбачає навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 відсотків до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору. Навчання на робочому місці передбачає виконання посадових обов'язків відповідно до трудового договору. Навчальний процес ґрунтується на встановленні партнерства Університету та суб'єкта господарювання, що володіє ресурсами, необхідними для здійснення навчання здобувачів вищої освіти на робочому місці в поєднанні з виконанням своїх посадових обов'язків. Університет має право організовувати навчання за дуальною формою для здобувачів вищої освіти, які навчаються за денною формою навчання та виявили особисте бажання, а також пройшли відбір за критеріями, які встановлює суб'єкт господарювання.
- 4.8. Стандарти вищої освіти та Університет можуть обмежувати перелік допустимих форм здобуття вищої освіти для окремих спеціальностей та освітніх програм.
- 4.9. Університет може використовувати інші форми здобуття вищої освіти і поєднувати форми здобуття вищої освіти відповідно до положення про організацію освітнього процесу в закладі вищої освіти, а також встановлювати вимоги до поєднання форм здобуття вищої освіти.

5. УЧАСНИКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

- 5.1. Учасниками освітнього процесу в Університеті є: науково-педагогічні та педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти, фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу, інші працівники Університету.
- 5.2. До освітнього процесу можуть залучатися роботодавці.
- 5.3. Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну, наукову, творчу та організаційну діяльність.
- 5.4. Педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи у закладах вищої освіти провадять навчальну, методичну та організаційну діяльність.
- 5.5. Особами, які навчаються в Університеті є здобувачі вищої освіти.
- 5.6. Здобувачами вищої освіти в Університеті є: студент – особа, зарахована до закладу вищої освіти з метою здобуття вищої освіти ступеня бакалавра чи магістра; асистент-стажист – особа, яка має вищу освіту ступеня магістра, навчається в асистентурі-стажуванні закладу вищої освіти за мистецькими спеціальностями з метою вдосконалення творчої майстерності; аспірант – особа, зарахована до закладу вищої освіти (наукової установи) для здобуття ступеня доктора філософії/доктора мистецтва; докторант – це особа, яка вже має науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) і зарахована до

докторантури для підготовки дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук.

6. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ ОСІБ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ В УНІВЕРСИТЕТІ

- 6.1. Особи, які навчаються в Університеті, мають право на:
- вибір форми навчання під час вступу до закладу вищої освіти;
  - безпечні і нешкідливі умови навчання, праці та побуту;
  - трудову діяльність у позанавчальний час;
  - додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням;
  - безоплатне користування бібліотеками, музеями, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами закладу вищої освіти;
  - безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);
  - користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами закладу вищої освіти у порядку, передбаченому статутом закладу вищої освіти;
  - забезпечення гуртожитком та доступом до нього на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
  - участь у науково-дослідних роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;
  - участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;
  - участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення навчального процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
  - внесення пропозицій щодо умов і розміру плати за навчання;
  - участь у громадських об'єднаннях;
  - участь у діяльності органів громадського самоврядування закладу вищої освіти, факультетів, вченої ради закладу вищої освіти, органів студентського самоврядування тощо;
  - вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обов'язку, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу;

- навчання одночасно за декількома освітніми програмами, а також у декількох закладах вищої освіти, за умови отримання тільки однієї вищої освіти за кожним ступенем за кошти державного (місцевого) бюджету;
- академічну мобільність, у тому числі міжнародну;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
- зарахування до страхового стажу відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» періодів навчання на денній формі навчання у закладах вищої освіти, аспірантурі, докторантурі, за умови добровільної сплати страхових внесків;
- академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки;
- участь у формуванні індивідуального навчального плану;
- моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;
- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;
- безоплатне проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях;
- канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на навчальний рік;
- отримання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;
- оскарження дій органів управління закладу вищої освіти та їх посадових осіб, педагогічних і науково-педагогічних працівників;
- спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури закладу вищої освіти відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я.

6.2. Особи, які навчаються в Університеті, зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства, статуту та правил внутрішнього розпорядку закладу вищої освіти;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- виконувати вимоги освітньої (наукової) програми (індивідуального навчального плану (за наявності), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання.

7. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

- 7.1. Освітній процес в Університеті базується на принципі дотримання стандартів вищої освіти (за їх наявності).
- 7.2. Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.
- 7.3. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми: обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявної системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти; вимоги професійних стандартів.
- 7.4. Організація освітнього процесу здійснюється навчальними підрозділами Університету.
- 7.5. Основними нормативними документами, що визначають організацію навчального процесу в конкретному напрямку освітньої підготовки є дане Положення та навчальні плани.
- 7.6. Навчальний план – це нормативний документ університету, що розробляється на підставі освітньої програми для кожної спеціальності та визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Навчальний план затверджується ректором.
- 7.7. Для конкретизації планування освітнього процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується рішенням вченої ради Університету.
- 7.8. Вибіркові навчальні дисципліни встановлюються Університетом. Вибіркові навчальні дисципліни вводяться для задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб здобувачів, ефективного використання можливостей і традицій Університету, потреб держави та регіону.
- 7.9. Місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь визначаються навчальною програмою дисципліни.
- 7.10. Навчання здобувачів вищої освіти здійснюється за індивідуальним навчальним планом, що складається на підставі робочого навчального плану та включає всі нормативні навчальні дисципліни й частину вибіркового навчальних дисциплін, обраних здобувачем з обов'язковим урахуванням структурно-логічної схеми підготовки. Індивідуальний навчальний план складається на кожен навчальний рік і затверджується в порядку, встановленому в Університеті.
- 7.11. Результати виконання цього плану фіксуються на його сторінках та у заліковій книжці здобувача вищої освіти.
- 7.12. Університет надає здобувачам вищої освіти можливість користування навчальними приміщеннями, бібліотеками, навчальною, навчально-

методичною та науковою літературою, обладнанням, устаткуванням та іншими засобами навчання на умовах, визначених правилами внутрішнього розпорядку та Статутом Університету.

- 7.13. За відповідність рівня підготовки здобувача вищої освіти вимогам державних стандартів вищої освіти відповідає керівник навчального структурного підрозділу (факультету, кафедри). За виконання індивідуального навчального плану відповідає здобувач.

8. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

- 8.1. Освітній процес в Університеті здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи.
- 8.2. Університет має право встановлювати інші форми освітнього процесу.
- 8.3. Навчальне заняття – це елемент забезпечення освітнього процесу який має вираження у формі лекції, практичного заняття, індивідуального заняття, консультації, які забезпечуються науково-педагогічними працівниками Університету.
- 8.4. Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота здобувача вищої освіти може включати опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, здійснення практики, науково-дослідну роботу тощо.
- 8.5. Навчальний час, відведений на самостійну роботу здобувача вищої освіти регламентується робочим навчальним планом і повинен складати від 1/3 до 2/3 загального обсягу навчального часу, відведеного на вивчення конкретної дисципліни.
- 8.6. Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти визначається робочою навчальною програмою та іншими навчально-методичними матеріалами.
- 8.7. Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених робочою навчальною програмою дисципліни.
- 8.8. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виноситься на поточний і підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.
- 8.9. Практична підготовка здобувачів вищої освіти є необхідним компонентом підготовки фахівців певного рівня.
- 8.10. Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами та формами організації в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі одержаних знань, професійних вмінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично

поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

- 8.11. Залежно від конкретної спеціальності та цілей практика може бути різних видів. Перелік усіх видів практик, їх форми та терміни проведення визначаються навчальними та робочими навчальними планами.
- 8.12. Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на завідувача відповідної кафедри та керівника практики.
- 8.13. Практика здобувачів вищої освіти проводиться в навчальних закладах (базах практики), концертних установах, театрах, інших творчих колективах, засобах масової інформації, в установах та організаціях незалежно від форм власності та організаційно правових форм господарювання згідно з укладеними договорами.
- 8.14. Зміст і форма проходження практики визначаються програмою практики, що розробляється відповідною кафедрою.
- 8.15. Програма визначає види і форми перевірки рівня сформованості необхідних вмінь та навичок, вимоги до звіту здобувача вищої освіти про виконання програми практики та індивідуального завдання.
- 8.16. Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр.
- 8.17. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.
- 8.18. Оцінювання знань з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю.
- 8.19. Об'єктом оцінювання знань здобувачів є матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється.
- 8.20. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи.
- 8.21. Модульний контроль відбувається у формі модульної контрольної роботи – різновиду контрольних заходів, які проводяться з метою оцінки результатів навчання на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником, якістю викладання і рівнем знань і умінь здобувачів. Модульний контроль здійснюється в формі виконання студентом контрольної роботи, тестування, колоквиуму, академічного концерту, концертного, сценічного виступу або за іншою формою яку визначає відповідна кафедра.
- 8.22. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів та активної участі на практичних та індивідуальних заняттях, перевірки результатів виконання індивідуальних завдань.
- 8.23. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання зазначаються у робочій програмі навчальної дисципліни.
- 8.24. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах або на певному рівні вищої освіти.
- 8.25. Семестровий (підсумковий) контроль проводиться у формі семестрового іспиту або заліку з конкретної дисципліни в обсязі

навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, та в терміни, встановлені навчальним планом.

- 8.26. Семестровий іспит – це форма підсумкового контролю, що передбачає перевірку оволодіння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни, надає можливість презентації творчої особистості під час виконання програмних творів тощо.
- 8.27. Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем навчального матеріалу з певної дисципліни на підставі результатів поточних контролів, опитування за списком питань, концертного, сценічного виступу, виконання творчих завдань або за іншою формою яку визначає відповідна кафедра.
- 8.28. Здобувачі вважаються допущеними до семестрового контролю якщо вони виконали всі види робіт, передбачені навчальним планом, робочою навчальною програмою та мають позитивні результати поточного контролю з кожної навчальної дисципліни.
- 8.29. Іспити складаються здобувачами вищої освіти в періоди, передбачені навчальним планом. Розклад іспитів для всіх форм навчання складається деканатами, відділом аспірантури, затверджується ректором Університету та доводиться до відома викладачів і здобувачів вищої освіти не пізніше як за місяць до початку іспитів.
- 8.30. Заліки проводяться по закінченні викладання лекцій та проведення практичних занять до початку екзаменаційної сесії.
- 8.31. Методика та форми проведення іспитів та заліків з кожної навчальної дисципліни визначаються кафедрою, що забезпечує викладання даної дисципліни, затверджуються на її засіданні та доводяться до відома здобувачів вищої освіти на початку семестру, в якому ця дисципліна вивчається здобувачами.
- 8.32. Результати усного іспиту (заліку) оголошуються здобувачам вищої освіти в день іспиту, про що робиться відповідний запис у заліково-екзаменаційній відомості і заліковій книжці здобувача вищої освіти, а результати письмового складання іспиту (заліку) доводяться до відома здобувачів не пізніше як наступного дня.
- 8.33. Результати складання іспитів і заліків оцінюються за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), шкалою ЄКТС та 100-бальною шкалою.
- 8.34. Позитивні оцінки заносяться в заліково-екзаменаційну відомість, залікову книжку здобувача вищої освіти.
- 8.35. Незадовільна оцінка виставляється лише в заліково-екзаменаційну відомість.
- 8.36. Неявка на іспит відмічається в екзаменаційній відомості словами «не з'явився» та підписом екзаменатора.

- 8.37. Здобувачі вищої освіти, які не з'явилися на іспит без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.
- 8.38. При повторному складанні заліку чи іспиту за аркушем академічної заборгованості в ньому робиться відповідний запис.
- 8.39. Заліково-екзаменаційні відомості видаються деканатами / відділом аспірантури викладачам та приймаються від них і реєструються в книзі видачі і надходження заліково-екзаменаційних відомостей.
- 8.40. Аркуш успішності здобувача вищої освіти для ліквідації ним академічної заборгованості видається здобувачеві під розписку та в заповненому вигляді повертається до деканату / відділу аспірантури особисто екзаменатором.
- 8.41. Оцінювання усіх видів практик проводиться згідно критеріїв, розроблених кафедрами, що здійснюють керівництво практиками.
- 8.42. Здобувачі, які під час заліково-екзаменаційної сесії отримали більше двох незадовільних оцінок, відраховуються з Університету.
- 8.43. Академічна заборгованість з 1 або 2 дисциплін семестрового контролю ліквідується здобувачем до початку наступного семестру згідно з графіком відповідної кафедри за погодженням з деканатом / відділом аспірантури.
- 8.44. Повторне складання іспитів та заліків допускається не більше двох разів з кожної дисципліни: перший раз – викладачу, другий – комісії, що створюється деканом факультету.

9. ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

- 9.1. Основними видами навчальних занять в Університеті є: лекція, практичне заняття, семінарське заняття, індивідуальне заняття, консультація.
- 9.2. Університет має право встановлювати інші види навчальних занять.
- 9.3. Лекція – це основний вид навчальних занять, призначений для викладення теоретичного матеріалу. Як правило, окрема лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал однієї або декількох тем навчальної дисципліни. Тематика лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Лекції проводяться лекторами – професорами і доцентами, а також провідними науковими працівниками та спеціалістами, запрошеними для викладання. Лектор зобов'язаний дотримуватися робочої навчальної програми щодо тематики та змісту лекційних занять, але не повинен обмежуватися у питаннях інтерпретації навчального матеріалу, формах і способах його викладення. Лекція проводиться у відповідно обладнаних приміщеннях, аудиторіях або за допомогою дистанційних засобів навчання.
- 9.4. Практичне заняття – це вид навчального заняття, коли здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача набувають вмій і навичок. Практичні заняття проводяться в аудиторіях, навчальних класах, оснащених необхідними інструментами, технічними засобами навчання тощо або за допомогою технологій дистанційного навчання. Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни.
- 9.5. Семінарське заняття – це вид навчального заняття, на якому викладач організує дискусію з попередньо визначених проблем на основі виступів здобувачів. Перелік тем семінарських занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або навчальних кабінетах з однією академічною групою. Семінарське заняття може проводитись за допомогою технологій дистанційного навчання.
- 9.6. Індивідуальне заняття є основним видом навчальних занять з фаху, проводиться зі здобувачами вищої освіти з метою їх фахової підготовки та розкриття індивідуального творчого потенціалу. Індивідуальні навчальні заняття організуються за індивідуальним навчальним розкладом викладачів та здобувачів. За необхідності, індивідуальні навчальні заняття можуть проводитись за допомогою технологій дистанційного навчання.
- 9.7. Консультація – це вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Консультації можуть проводитись за допомогою технологій дистанційного навчання.

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

- 10.1. Індивідуальні завдання з окремих дисциплін виконуються здобувачем самостійно при консультуванні з викладачем.
- 10.2. Формами індивідуальних завдань можуть бути: індивідуальне навчально-дослідне завдання, аналітичний огляд тощо.
- 10.3. Індивідуальні навчально-дослідні завдання, аналітичні огляди та інше – це індивідуальні завдання, що сприяють поглибленню та розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою.
- 10.4. Ця форма самостійної роботи передбачена для теоретичних навчальних дисциплін, як правило для таких, які в структурі викладання не мають практичних та індивідуальних занять.
- 10.5. Індивідуальні завдання передбачають самостійне виконання здобувачем певної практичної роботи на основі засвоєного теоретичного матеріалу.
- 10.6. Тематика індивідуальних завдань та вимоги до їх виконання зазначаються в навчальних програмах відповідних дисциплін.

11. АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ

- 11.1. Атестація здобувача вищої освіти в Університеті здійснюється після завершення навчання на певному рівні вищої освіти з метою встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам стандартів вищої освіти.
- 11.2. Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми.
- 11.3. Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра чи магістра, здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до положення про екзаменаційну комісію, затвердженого вченою радою Університету.
- 11.4. Університет на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.
- 11.5. Атестація осіб на першому (бакалаврському) та/або другому (магістерському) рівнях вищої освіти може включати єдиний державний кваліфікаційний іспит.
- 11.6. Рішення про присудження ступеня вищої освіти та присвоєння відповідної кваліфікації скасовується Університетом у разі виявлення фактів порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності, зокрема наявності у кваліфікаційній роботі академічного плагіату,

фабрикації, фальсифікації, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

- 11.7. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора мистецтва, здійснюється на підставі публічного захисту мистецьких досягнень у формі творчого мистецького проекту разовою спеціалізованою радою з присудження ступеня доктора мистецтва, утвореною Університетом, що має акредитовану освітню програму третього рівня вищої освіти з відповідної спеціальності. Публічний захист творчого мистецького проекту транслюється Університетом на його офіційному веб-сайті в режимі реального часу.
- 11.8. Атестація осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, здійснюється на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації разовою спеціалізованою вченою радою, утвореною Університетом, що має акредитовану освітню програму третього рівня вищої освіти з відповідної спеціальності.
- 11.9. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, відгуки та рецензії на них оприлюднюються на офіційному веб-сайті Університету згідно із законодавством.

12. НАВЧАЛЬНИЙ ЧАС ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

- 12.1. Навчальний час здобувача вищої освіти визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для здійснення програми підготовки освітніх ступенів бакалавра, магістра, доктора філософії, доктора мистецтв, доктора наук. Обліковими одиницями навчального часу здобувача вищої освіти є академічна година, навчальні день, тиждень, семестр, курс, рік.
- 12.2. Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить, як правило, 45 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин (далі – пара).
- 12.3. Навчальний семестр – складова частина навчального часу здобувача вищої освіти, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається навчальним планом. Облік навчального часу здійснюється у кредитах. Тривалість тижнів навчальних занять в одному семестрі, як правило, 15-17 тижнів.
- 12.4. Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи – це одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС.
- 12.5. Навчальним планом визначається перелік нормативних (обов'язкових) дисциплін (75% від загального обсягу) та дисциплін вільного вибору здобувача вищої освіти (25% від загального обсягу).

- 12.6. Навчальний курс – завершений період навчання здобувача вищої освіти протягом навчального року. Тривалість перебування здобувача вищої освіти на навчальному курсі включає час навчальних семестрів, підсумкового контролю та канікул.
- 12.7. Сумарна тривалість канікул протягом навчального курсу, крім останнього, становить не менше 8 тижнів. Початок і закінчення навчання здобувача вищої освіти на конкретному курсі оформляються відповідними наказами.
- 12.8. Навчальний рік триває 12 місяців. Розпочинається, як правило, 1 вересня. На останньому курсі кожного з освітніх рівнів тривалість навчального року дорівнює, як правило 10 місяцям.

13. ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ І ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- 13.1. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти є: завершення навчання за відповідною освітньою (науковою) програмою; власне бажання; переведення до іншого навчального закладу; невиконання індивідуального навчального плану; порушення умов договору (контракту), укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання; інші випадки, передбачені законом.
- 13.2. Особа, відрахована з Університету до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС.
- 13.3. Здобувач вищої освіти має право на перерву у навчанні у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої (наукової) програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Таким особам надається академічна відпустка в установленому порядку. Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (у тому числі іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між закладами вищої освіти.
- 13.4. Здобувачам вищої освіти, призваним на військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період або військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, гарантується збереження місця навчання та стипендії.
- 13.5. Особа, відрахована з Університету до завершення навчання за відповідною освітньою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу Університету.
- 13.6. Поновлення на навчання осіб, відрахованих з Університету або яким надано академічну відпустку, а також переведення здобувачів вищої освіти здійснюються, як правило, під час канікул.

14. РОБОЧИЙ ЧАС ВИКЛАДАЧА

- 14.1. Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень.
- 14.2. Робочий час викладача включає час виконання навчальної, методичної, наукової, творчої, концертно-виконавської, організаційної роботи та інших трудових обов'язків.
- 14.3. Норми часу навчальної роботи в університеті визначаються Законом України «Про вищу освіту», наказами Міністерства освіти і науки України, а норми планування годин методичної, наукової, творчої, виконавської, організаційної роботи визначаються відповідним Положенням Університету.
- 14.4. Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не може перевищувати 600 годин на навчальний рік.
- 14.5. Види навчальної роботи педагогічних та науково-педагогічних працівників відповідно до їх посад встановлюються Університетом за погодженням з виборними органами первинних організацій профспілки (профспілковим представником).
- 14.6. Графік робочого часу викладача визначається розкладом аудиторних навчальних занять і консультацій, розкладом або графіком контрольних заходів та іншими видами робіт, передбаченими індивідуальним планом роботи викладача.
- 14.7. Час виконання робіт, не передбачених розкладом або графіком контрольних заходів визначається графіком навчального процесу в Університеті, з урахуванням особливостей спеціальності та форм навчання. Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого йому графіка робочого часу.
- 14.8. Залучення науково-педагогічних працівників до роботи, не передбаченої трудовим договором, може здійснюватися лише за їх згодою або у випадках, передбачених законодавством.

15. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- 15.1. Відповідальність за забезпечення певної навчальної дисципліни, що викладається в Університеті, необхідними навчально-методичними матеріалами покладається на науково-педагогічного працівника, який викладає цю дисципліну, завідувача кафедри та декана.
- 15.2. Створена науково-педагогічними працівниками кафедр навчально-методична документація є інтелектуальною власністю Університету та може бути використана іншими організаціями й установами лише з дозволу Університету.
- 15.3. Кожна навчальна дисципліна, що викладається в Університеті повинна бути забезпечена навчально-методичними розробками.

- 15.4. До навчально-методичних розробок відносяться: силабус, програма навчальної дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни; програма практики; питання (завдання) до поточної форми контролю; питання (завдання) до підсумкової форми контролю; тестові завдання; глосарій; мультимедійні презентації; методичні рекомендації для проведення практичних занять; методичні рекомендації для проведення індивідуальних занять; методичні рекомендації до самостійної роботи; методичні рекомендації для виконання індивідуальних завдань; методичні рекомендації для підготовки до атестації; навчально-методичний комплекс; конспект лекцій; опорний конспект лекцій; навчальний посібник; підручник; хрестоматія; бібліографічний довідник; бібліографічний нарис.
- 15.5. Науково-педагогічний працівник може розробляти та впроваджувати в освітній процес інші види навчально-методичних розробок.

16. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 16.1. Це Положення затверджується вченою радою Університету і вводиться в дію відповідним наказом ректора.
- 16.2. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться шляхом затвердження Положення в новій редакції.
- 16.3. Після затвердження Положення в новій редакції попереднє Положення втрачає юридичну силу.